

forfvare og værne sin Frihed og sine Rettigheder ind ad til. Jeg for mit Bedkommende tror nu ganske vist, at Hæren ved Siden af sin store Hovedopgave ogsaa har en anden mindre, men dog meget vigtig Biopgave, og det er den at virke opdragende paa Folket derved, at den unge Mand i Tide vænnes til Orden, til Lydighed og til Disciplin, vænnes til i Tide at kunne underordne sig og sine personlige Lyfter. Men ogsaa af den Grund er det, at jeg lægger Bøgt paa, at Tjenestetiden har en vis Længde, og at Befalingsmændene ere tilstrækkelig dygtige og til Stede i tilstrækkeligt Antal. Men Hærens opdragende Virksomhed viser sig ogsaa paa anden Maade; den viser sig derved, at ved Gjennemførelsen af Principet om alt Mandskabs Tjenestegjøren under Fanen mødes de forskjellige Samsundsklasser der under felles, almindelige Pligter. Jeg anser det for meget gavnligt, at den rige Godsseiers og den fattige Husmands Søn der staa paa Siden om Siden, den rige Arbeidsherres og den fattige Arbeiders Søn ligeledes; thi det er godt, at de forskjellige Samsundsklasser i Tide lære hinanden at kjende, lære at skatte hinandens gode Egenskaber og lære at bære over med hinandens svage Egenskaber. Derved slibes Kanterne af, og senere Samarbejde lettes. Men den Opdragelse, som efter min Formening saaledes kan og bør finde Sted ved Hæren, kan i Virkeligheden kun gennemføres under den ene Forudsætning, at der ved Hæren arbejdes henimod en stor og alvorlig Opgave, kun under Forudsætning af, at det føles helt igjennem, at det, hvorfor Mandskabet er til Stede under Fanerne, udelukkende er for at opfylde den Pligt, som paa-hviler alle Borgere til at gjøre deres Yderste for at værne Landet imod Fjender ud ad til. Men det er ligesaa vist min Overbevisning, at denne gode Opdragelse ikke vindes, saasnart Hæren skal gjøres til en Skole, i hvilken enhver enkelt Mand ikke saa meget lærer at tænke paa denne sin Pligt ud ad til, men særligt oplæres til at have egne Rettigheder og til at værne dem ind ad til. Thi jeg tror, at den Lærdom, der gives paa denne Maade, er en daarlig Gøst, og som derfor ogsaa kun giver en daarlig Gøst. Jeg tror ikke, at den fører til Frihed, men jeg tror, at den let kan føre til Selvtægt. De Herrer maa nu ikke tro, at Forholdene paa det Sted, hvorfra man har troet at kunne hente sine Forbilleder, nemlig Schweiz, ere saaledes. Nei, det er langt fra ikke Tilfældet. Der afgjøres ikke ved indbyrdes politiske Stridigheder ved Valgerfolket i Baaben; der er ikke nogen hjemsendt Soldat, som kan møde som Soldat, uden efter Indfaldelse fra sine Jorefætte. Intet Kompagni der kan møde som Kompagni, undtagen efter Ordre fra dets Bataillon, og ingen Bataillon der kan møde som Bataillon, undtagen efter Ordre fra den lovlige Øvrighed. Det er den lovlige Øvrighed, der har Ansvaret, for den staaer Soldaterne til Raadighed, men ikke for

Andre; og da der for nogle Aar siden var Uroligheder i Zürich og senere i Genève i Anledning af Arbejderspørgsmaalet, saa var det ikke det stedlige Valgerfolk, der mødte i Baaben, men Batailloner, som den lovlige Øvrighed, Forbundsraadet i Bern, gav Ordre til Mobilisering. Det er kun den lovlige Myndighed, som dette Folk i Baaben staaer til Raadighed for; hvor man derimod har troet at kunne væbne Folket, for at det af sig selv kunde værne sine Rettigheder ind ad til, har jeg kun set, at der er kommet Ulykker, at der er kommet Misbrug af Friheden, og at de stedfundsne Misbrug af Friheden atter have ført ene og alene til Frihedens Underkuelse. Da man i forrige Aarhundrede troede at skulle lade det franske Folk vænnes til at værne sine Rettigheder ind ad til, hvad førte det saa til? Det førte for det Første til, at Bastillen blev erobret, men ikke længe efter førte det til den 18 Brumaire, da General Bonaparte mødte med sine bevæbnede Bølgere og ryddede Forsamlingen. Hvad skete, da man for nogle Aar siden atter vilde vænne det franske Folk til at værne sine Rettigheder ind ad til? Saa fik man Kommunen med dens Ildbrande, saa fik man den anden Beleiring af Paris, saa fik man Kommunens Undertrykkelse, og endnu den Dag i Dag har man Beleiringstilstand i en Del af Frankrig som Erindring derom. Hvad skete i Spanien? Det er ikke længe siden, at man ogsaa der vilde vænne Folket til at værne sine Rettigheder ind ad til; men Enden blev da ogsaa den, at General Pavia mødte med sine bevæbnede Bølgere, omstødte Forsamlingen og sprengte Forsamlingen. Derfor tror jeg, at det er farligt at tænke paa at gaa den Vej. Det skulde glæde mig meget, om det maatte vise sig, at det ærede Medlem for Beile Amts 2den Valgkreds (Berg) — jeg beklager, at han ikke er til Stede her i Dag — ikke har ment det, som efter min Opfattelse uundgaelig maa lægges i hans Ord. Jeg kan ikke se, at der i hans Ord ligger Andet end det, jeg har udtalt. Jeg kan imidlertid ikke tro, at det vilde være heldigt, om det skulde forudsættes, at det var den gennemgaaende Tanke her i Rigsdagen, at man den ene Dag kan sige, at der gennem Folkets Flertal gaar en Følelse af at være tilfidesat og krænket i sine statsborgerlige Rettigheder, og at man saa bagefter kan stille Forslag om, i Landeværnet med dets Baaben hos sig at ville organisere et Folk i Baaben, et Valgerfolk i Baaben, som det udtrykkelig staaer — det maa jeg minde det ærede Medlem for Præstø Amts 6te Valgkreds om — i Rigsdagstribunden, for at værne dets Frihed og dets Rettigheder ind ad til. Jeg kan ikke se Andet — men det skulde glæde mig at høre, at jeg har taget fejl — end at Ordene fra det ærede Medlem for Beile Amts 2den Valgkreds udtrykke det, som jeg har udtalt; og det skulde derfor ogsaa glæde mig meget, om den ærede Ordfører bestemt vilde udtale, at han